

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NICHOLASE EMILIOUA
přednesené dne 23. března 2023¹

Věc C-726/21

Županijsko državno odvjetništvo u Puli-Pola
proti
GR,
HS,
IT
a
INTER CONSULTING d.o.o.

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Županijski sud u Puli-Pola (župní soud v Pule, Chorvatsko)]

„Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Úmluva k provedení Schengenské dohody – Zásada *ne bis in idem* – Části procesních aktů, na které se má odvolávat vnitrostátní soud zkoumající účinky zásady *ne bis in idem* – Výroková část – Odůvodnění – Činy, pro které bylo trestní řízení zastaveno“

I. Úvod

1. Skutkové okolnosti projednávané věci jsou poměrně složité. V původním řízení, které probíhá v Chorvatsku, bylo několik osob obviněno ze způsobení finanční ztráty chorvatské společnosti v souvislosti s realizací projektu turistického ubytování nacházejícího se v Chorvatsku. V průběhu dotčených řízení vyšlo najevo, že dvě z těchto osob byly v Rakousku zproštěny obžaloby z trestných činů souvisejících se zpronevěry finančních prostředků rakouské banky, která financovala uvedený realitní projekt. Původní trestní stíhání těchto osob bylo navíc v Rakousku částečně zastaveno z důvodu nedostatku důkazů ohledně dalších skutků týkajících se téhož projektu. Z informací obsažených ve spise však zůstává poněkud nejasný přesný rozsah části trestního stíhání, které bylo zastaveno.

2. Předkládající soud, Županijski sud u Puli-Pola (župní soud v Pule, Chorvatsko), poznamenává, že řízení, které před ním probíhá, může s ohledem na řízení, které již proběhlo v Rakousku, bránit zásada *ne bis in idem*. Přesný závěr, který je třeba ohledně této věci učinit, však v podstatě závisí na tom, do jaké míry lze přihlídnout k informacím o těchto předchozích trestních řízeních uvedených v procesních aktech přijatých v rámci tohoto řízení. Z chorvatské soudní praxe totiž

¹ – Původní jazyk: angličtina.

vyplývá, že za účelem posouzení, zda se uplatní ochrana poskytovaná zásadou *ne bis in idem*, mohou chorvatské soudy zohlednit pouze skutečnosti uvedené v určitých částech procesních aktů, jako je návrh obžaloby nebo výrok pravomocného rozsudku.

3. V této souvislosti se předkládající soud konkrétně táže, zda je třeba pro účely uplatnění zásady *ne bis in idem* zakotvené v článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody (dále jen „ÚPSD“)² zohlednit pouze klíčové skutečnosti uvedené v návrhu obžaloby podaném státním zastupitelstvím jiného členského státu a ve výroku pravomocného rozsudku vydaného v jiném členském státě, nebo zda je třeba přihlédnout rovněž ke skutečnostem uvedeným v odůvodnění tohoto rozsudku, pro které bylo trestní stíhání zastaveno.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

4. Článek 50 Listiny základních práv Evropské unie stanoví, že „[n]ikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona“.

5. Podle článku 54 ÚPSD „[o]soba, která byla pravomocně odsouzena jednou smluvní stranou, nesmí být pro tentýž čin stíhána druhou smluvní stranou za předpokladu, že v případě odsouzení již byla vykonána nebo je právě vykonávána sankce, nebo podle práva smluvní strany, ve které byl rozsudek vynesen, již nemůže být vykonána“.

6. Článek 57 ÚPSD zní následovně:

„1. Je-li osoba smluvní stranou obviněna z trestného činu a mají-li příslušné orgány této smluvní strany důvod domnívat se, že obvinění se týká téhož trestného činu, za který již dotyčná osoba byla druhou smluvní stranou pravomocně odsouzena, vyžádají si, považují-li to za nutné, u příslušných orgánů smluvní strany, na jejímž území bylo rozhodnutí vydáno, související informace.

2. Vyžádané informace jsou poskytnuty co nejdříve a přihlédne se k nim při rozhodování o dalším pokračování řízení.

[...]“

B. Vnitrostátní právo

7. Podle čl. 31 odst. 2 Ústava Republiky Hrvatske (ústava Chorvatské republiky)³ nesmí být nikdo znovu souzen nebo potrestán pro trestný čin, pro který již byl pravomocným rozhodnutím soudu vydaným v souladu se zákonem zproštěn obžaloby nebo odsouzen.

² – Úmluva ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích (Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 9).

³ – *Narodne novine*, č. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

8. Podle čl. 12 odst. 1 Zakona o kaznenom postupku (trestní řád)⁴ nesmí být nikdo znovu stíhán za trestný čin, za který již byl souzen a o kterém bylo vydáno pravomocné rozhodnutí soudu.

III. Skutkový stav, vnitrostátní řízení a předběžná otázka

9. V době rozhodné z hlediska skutkových okolností byl GR členem představenstva společností Skiper Hoteli d.o.o. (dále jen „Skiper Hoteli“) a Interco Umag d.o.o., která se následně stala společností INTER CONSULTING (dále jen „Interco“, v likvidaci). GR byl také členem představenstva společnosti Rezidencija Skiper d.o.o. (dále jen „Rezidencija Skiper“) a vlastnil podíl ve společnosti Alterius d.o.o. (dále jen „Alterius“). Zdá se, že všechny tyto společnosti jsou (nebo byly) registrovány v Chorvatsku. HS byl pak ředitelem společnosti Interco, zatímco IT se zabýval oceňováním nemovitostí.

10. Dne 28. září 2015 podalo Županijsko državno odvjetništvo u Puli (župní státní zastupitelství v Pule, dále jen „ŽSS v Pule“) obžalobu na GR, HS a IT a společnost Interco. GR a společnost Interco byli obžalováni z trestného činu zneužití důvěry v obchodním styku ve smyslu čl. 246 odst. 1 a 2 Kaznenog zakona (chorvatský trestní zákoník). Kromě toho byl HS obžalován z podněcování spáchání tohoto trestného činu a IT za napomáhání k jeho spáchání.

11. GR a HS pak byli obviněni z toho, že se v rámci projektu výstavby nových turistických ubytovacích zařízení v Savudriji (chorvatská obec) jednali tak, aby společnost Interco získala neoprávněnou majetkovou výhodu na úkor společnosti Skiper Hoteli, když prostřednictvím společnosti Interco zorganizovali nabytí nemovitého majetku nacházejícího se v Savudriji společností Skiper Hoteli za ceny podstatně převyšující jeho tržní hodnotu.

12. V obžalobě se rovněž uvádí, že GR, HS a IT způsobili společnosti Skiper Hoteli další finanční ztráty, neboť jednali tak, že tato společnost získala akcie jiné chorvatské společnosti (Alterius) za cenu podstatně převyšující jejich skutečnou hodnotu.

13. Předkládající soud potvrdil obžalobu podanou SZ Pula.

14. V průběhu původních řízení však HS tvrdil, že proti němu již bylo v Rakousku vedeno trestní řízení pro tytéž skutky. ŽSS v Pule se proto v roce 2014 obrátilo na Staatsanwaltschaft Klagenfurt (státní zastupitelství v Klagenfurtu, dále jen „SZ v Klagenfurtu“), aby prověřilo, zda tam obdobné řízení bylo skutečně zahájeno. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (Nejvyšší státní zastupitelství Chorvatské republiky) zaslalo podobnou žádost ministerstvu spravedlnosti Rakouské republiky v roce 2016. Podle předkládajícího soudu z odpovědí rakouských orgánů vyplývá, že v Rakousku bylo zahájeno trestní řízení proti BB a CC, dvěma bývalým členům představenstva společnosti Hypo Alpe Adria Bank International AG (dále jen „Hypo Banka“) se sídlem v Rakousku, a to pro trestný čin zneužití důvěry ve smyslu § 153 odst. 1 a 2 rakouského trestního zákoníku (dále jen „StGB“), a proti HS a GR jako osobám napomáhajícím ke spáchání tohoto trestného činu.

15. Konkrétně podle obžaloby, kterou SZ Klagenfurt podalo u Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu, Rakousko) dne 9. ledna 2015, byli BB a CC obžalováni z toho, že v období od září 2002 do července 2005 schválili poskytnutí několika úvěrů společnostem Rezidencija Skiper a Skiper Hoteli, přestože neexistovala dostatečná projektová dokumentace a doložení

⁴ – *Narodne novine*, č. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 – konsolidované znění, 91/12 – nález Ustavnog suda (Ústavní soud, Chorvatsko), 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 a 126/19.

schopnosti splácet úvěr, čímž způsobili Hypo Bance finanční ztrátu ve výši nejméně 105 milionů eur. HS a GR byli obžalováni z toho, že podáním žádosti o poskytnutí uvedených úvěrů měli BB a CC navádět ke spáchání těchto trestných činů nebo k jejich spáchání napomáhat.

16. Dne 3. listopadu 2016 vydal Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu) rozsudek, na základě kterého byli BB a CC odsouzeni za to, že schválili úvěr HR/1061 společnosti Skipper Hoteli. V ostatních bodech obžaloby byli zproštěni viny. GR a HS byli obžaloby zproštěni. Konkrétně byl HS zproštěn obžaloby z toho, že v letech 2002 až 2005 nabádal BB a CC k páčání trestné činnosti tím, že opakovaně žádal o úvěry a předkládal úvěrovou dokumentaci. GR byl zproštěn obžaloby z napomáhání obžalovaným BB a CC ke spáchání trestných činů, jež mělo spočívat v tom, že v letech 2003 až 2005 žádal o úvěry, včetně předmětného úvěru HR/1061, vedl úvěrová jednání, předkládal úvěrovou dokumentaci a podepisoval úvěrové smlouvy. Podle předkládajícího soudu tyto skutečnosti vyplývají z výroku rozsudku Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu), zatímco z jeho odůvodnění vyplývá, že za výše uvedený úvěr HR/1061 společnost Skipper Hoteli získala nemovitosti a podíly za ceny podstatně převyšující tržní ceny.

17. Poté, co byl zamítnut opravný prostředek podaný k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), nabyl tento rozsudek právní moci.

18. Předkládající soud rovněž konstatuje, že SZ Klagenfurt vedlo před podáním obžaloby dne 9. ledna 2015, uvedené v bodě 15 výše, vyšetřování proti GR a HS, které však bylo pro nedostatek důkazů zastaveno, a to ohledně jiných skutků, než které byly předmětem následné obžaloby, konkrétně použití úvěru HR/1061 na projekt společnosti Skipper Hoteli. V tomto ohledu předkládající soud připomíná, že dne 9. ledna 2015 SZ Klagenfurt informovalo GR o zastavení vyšetřování ve „věci Skipper“. Toto oznámení vycházelo z § 190 odst. 2 Strafprozeßordnung (rakouský trestní řád, dále jen „StPO“) a obsahovalo informaci o zastavení řízení ve věci HS, GR, BB a CC pro trestný čin zneužití důvěry podle § 153 odst. 1 a 2 StGB, neboť se na něj nevztahovala obžaloba, kterou podalo SZ Klagenfurt téhož dne u Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu), a to z důvodu nedostatku důkazů, zejména pokud jde o úmysl způsobit škodu, nebo z důvodu neexistence konkrétních a dostatečných důkazů svědčících o trestné činnosti. Z předkládacího usnesení rovněž plyne, že HS na základě své žádost obdržel od rakouských orgánů potvrzení o zastavení tohoto řízení.

19. Předkládající soud má za to, že je za těchto okolností možné, že i) skutečnosti uvedené v návrhu obžaloby SZ Pula, ii) skutečnosti uvedené v návrhu obžaloby SZ Klagenfurt, iii) skutečnosti uvedené ve výrokové části a odůvodnění pravomocného rozsudku Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu) a iv) skutečnosti, které byly předmětem zastaveného vyšetřování vedeného SZ Klagenfurt, mohou zakládat překážku věci rozsouzené z důvodu své neoddělitelné časové, prostorové a věcné spojitosti.

20. Předkládající soud nicméně vysvětluje, že pokud jde o uplatnění zásady *ne bis in idem*, chorvatské soudy mohou zohlednit pouze skutečnosti obsažené v konkrétních částech daného procesního aktu, jako jsou ty uvedené v návrhu obžaloby nebo ve výroku rozsudku. Předkládající soud vysvětluje, že tato praxe, ohledně níž nejsou v předkládacím usnesení uvedeny žádné další podrobnosti, odráží tezi, podle které se dotčené procesní akty stávají pravomocnými pouze v tomto rozsahu.

21. Za těchto podmínek se Županijski sud u Puli (župní soud v Pule) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Lze za účelem posouzení, zda byla porušena zásada *ne bis in idem*, porovnávat skutečnosti uvedené v návrhu obžaloby Županijskog državnog odvjetništva u Puli [KSZ v Pule, Chorvatsko] ze dne 28. září 2015 pouze s klíčovými skutečnostmi uvedenými v návrhu obžaloby [SZ v Klagenfurtu] ze dne 9. ledna 2015 a ve výroku rozsudku Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu) ze dne 3. listopadu 2016, potvrzeného rozsudkem Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) ze dne 4. března 2019, nebo lze za tímto účelem skutečnosti uvedené v návrhu obžaloby [KSZ v Pule] porovnávat také se skutečnostmi uvedenými v odůvodnění rozsudku Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu) ze dne 3. listopadu 2016, potvrzeného rozsudkem Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), jakož i se skutečnostmi, jež byly předmětem přípravného řízení vedeného [SZ v Klagenfurtu] proti řadě osob, mimo jiné proti GR a HS, které byly následně vypuštěny z obžaloby [SZ v Klagenfurtu] ze dne 9. ledna 2015 (a o nichž soudy konkrétně nerozhodovaly)?“

22. Písemná vyjádření předložili HS, GR, SZ v Pule, rakouská a chorvatská vláda, jakož i Evropská komise. Tyto zúčastněné strany přednesly ústní vyjádření na jednání, které se konalo dne 11. ledna 2023.

IV. Posouzení

23. Svou jedinou předběžnou otázkou chce předkládající soud v podstatě zjistit vhodný referenční rámec, který je třeba použít k ověření, zda řízení, které před ním probíhá, brání zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 54 ÚPSD, neboť se může týkat stejných skutků, jako jsou skutky, které byly předmětem předchozího řízení pravomocně skončeného v jiném členském státě.

24. Dříve než přejdu k výkladu článku 54 ÚPSD, abych poskytl odpověď na tuto otázku (B), budu se zabývat námitkou nepřípustnosti vznesenou rakouskou vládou, která vychází z jejího názoru, že se tato řízení v podstatě týkají rozdílných skutků (A).

A. K přípustnosti

25. Rakouská vláda se domnívá, že tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je nepřípustná, neboť položená otázka je hypotetická. Podle jejího názoru se řízení probíhající před předkládajícím soudem a řízení, které dříve proběhlo v Rakousku, netýkají stejných skutků. Tato vláda zdůrazňuje, že zatímco řízení v Rakousku se týkalo finanční ztráty rakouské banky, řízení v Chorvatsku se týká finanční ztráty, kterou utrpěla chorvatská společnost. Tato vláda zdůrazňuje, že rakouské řízení se nemohlo týkat případných kroků GR vůči této společnosti, a to z důvodu nedostatku pravomoci rakouských orgánů v této věci, neboť GR je chorvatským státním příslušníkem a rezidentem a Skiper Hoteli je společností registrovanou v Chorvatsku.

26. Aniž by vznesly námitku nepřípustnosti, SZ Pula a chorvatská vláda v podstatě sdílejí stejný názor, zatímco HS a GR tvrdí opak.

27. V tomto ohledu podotýkám, že ačkoli přesný rozsah zastavené části řízení v Rakousku není v předkládacím usnesení jasně vymezen, vyplývá z něho, že podle předkládajícího soudu může ve skutečnosti docházet k překrývání řízení, které proběhlo v Rakousku, a řízení, které probíhá před

předkládajícím soudem. Podle tohoto soudu může totiž zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 54 ÚPSD ovlivnit průběh řízení, které před ním probíhá, v závislosti na rozsahu přezkumu, který je třeba v tomto ohledu provést.

28. Pokud chce rakouská vláda tento názor zpochybnit, podotýkám, že v rámci řízení podle článku 267 SFEU, které je založeno na jasném rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, je jakékoliv posouzení skutkového stavu věci vnitrostátního soudu⁵. Je třeba poznamenat, že pouze předkládajícímu soudu přísluší posoudit existenci a rozsah (skutkového) překrývání obou dotčených řízení. Soudní dvůr by měl vycházet z předpokladu učiněného předkládajícím soudem, že k takovému překrývání může docházet, a v souladu s tím zvážit, zda je položená otázka relevantní pro výsledek řízení probíhajícího před uvedeným soudem, a tudíž přípustná.

B. Článek 54 ÚSPD

29. Předkládající soud se táže, zda může pro účely uplatnění zásady *ne bis in idem* zakotvené v článku 54 ÚSPD zohlednit pouze klíčové skutečnosti uvedené v návrhu obžaloby podané státním zastupitelstvím jiného členského státu a ve výroku pravomocného rozsudku vydaného v tomto jiném státě, nebo zda musí zohlednit i skutečnosti uvedené v odůvodnění tohoto rozsudku, ohledně kterých bylo trestní stíhání zastaveno.

30. Připomínám, že podle článku 54 ÚPSD „[o]soba, která byla pravomocně odsouzena jednou smluvní stranou, nesmí být pro tentýž čin stíhána druhou smluvní stranou za předpokladu, že v případě odsouzení již byla vykonána nebo je právě vykonávána sankce, nebo podle práva smluvní strany, ve které byl rozsudek vynesena, již nemůže být vykonána“.

31. Toto ustanovení zakotvuje v rámci unijního právního řádu zákaz dvojího postihu v přeshraničním kontextu, který je rovněž obecněji stanoven v článku 50 Listiny, jímž se, jak připomněl Soudní dvůr, musí výklad článku 54 ÚPSD řídit⁶.

32. Ochrana poskytovaná zásadou *ne bis in idem*, jak je zakotvena v článku 54 ÚPSD, se uplatní, jsou-li splněny dvě hlavní podmínky: i) totožnost skutků dotčených oběma spornými řízeními⁷ a ii) existence pravomocného rozhodnutí v jiném členském státě týkajícího se těchto skutků. Kromě toho, pokud byla uložena sankce, musí být tato sankce již vykonána nebo být právě vykonávána nebo již nemůže být vykonána.

33. Tato podmínka výkonu⁸ není předmětem sporu v projednávané věci, který se týká, jak jsem již poznamenal, správného referenčního rámce, který je třeba použít pro ověření, zda je splněna podmínka týkající se *idem*.

⁵ – Viz mimo jiné rozsudek ze dne 16. července 1998, Dumon a Froment (C-235/95, EU:C:1998:365, bod 25 a citovaná judikatura).

⁶ – Viz například rozsudek ze dne 29. června 2016, Kossowski (C-486/14, EU:C:2016:483, dále jen „rozsudek Kossowski“, bod 31 a citovaná judikatura).

⁷ – Tato podmínka je ve zkratce chápána jako totožnost skutků nezávisle na jejich kvalifikaci ve vnitrostátním právu. Viz například rozsudky ze dne 18. července 2007, Kraaijenbrink (C-367/05, EU:C:2007:444, bod 26 a citovaná judikatura), a ze dne 16. listopadu 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, bod 39). V souvislosti s článkem 50 Listiny viz zejména rozsudek ze dne 22. března 2022, bpost (C-117/20, EU:C:2022:202, body 33 a 34 a citovaná judikatura, dále jen „rozsudek bpost“). Pokud jde o výrazy „čin“ (uvedený v článku 54 ÚPSD) a „skutečnosti“ (použitý mj. ve znění projednávané předběžné otázky), viz stanovisko generálního advokáta Bobka ve věci Nordzucker a další (C-151/20, EU:C:2021:681, poznámka pod čarou 17).

⁸ – Slučitelnost této podmínky s článkem 50 Listiny byla předmětem rozsudku ze dne 27. května 2014, Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:586).

34. V následující části vysvětlím důvody, které mě vedou k závěru, že článek 54 ÚPSD ukládá vnitrostátnímu soudu při ověřování, zda se řízení, které před ním probíhá, týká stejných skutků (*idem*) jako ty, které byly přezkoumány v předchozím řízení ukončeném pravomocným rozhodnutím, zohlednit nejen skutečnosti, které jsou obsaženy ve specifických částech procesních aktů vydaných v jiném členském státě, ale rovněž ty uvedené v jiných částech těchto aktů, nebo případně i jinde (1). Pro úplnost se pak budu zabývat druhým prvkem zásady *ne bis in idem*, který se týká „pravomocného“ charakteru rozhodnutí, jež musí existovat ve spojení s totožností skutků, aby mohla být uplatněna ochrana poskytovaná touto zásadou. Účastníci tohoto řízení se totiž obsáhle vyjadřovali k tomu, zda byla splněna podmínka týkající se „pravomocného“ charakteru rozhodnutí SZ v Klagenfurtu o částečném zastavení předmětného řízení (2).

1. Správný referenční rámec pro podmínku *idem*

35. Jak již bylo uvedeno, předkládající soud vysvětluje, že chorvatské soudy mohou v rámci své praxe pro účely zkoumání, zda se před ním probíhající řízení týká stejných skutků jako ty, které byly dotčeny v předchozím trestním řízení ukončeném pravomocným rozhodnutím, a jejich projednání tak brání zásada *ne bis in idem*, přihlížet pouze k některým částem procesních aktů, jako jsou návrh obžaloby nebo výrok rozsudku. Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda článek 54 ÚPSD takový výklad umožňuje, nebo zda musí být posouzení provedeno širším způsobem.

36. Konkrétně z předkládacího usnesení plyne, že v důsledku výše popsané praxe předkládající soud zřejmě nemůže zkoumat skutky uvedené v odůvodnění rozsudku Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu) ze dne 3. listopadu 2016, pro které bylo trestní stíhání zastaveno a které se podle předkládajícího soudu týkají jednak skutečnosti, že k nabytí sporných nemovitostí a akcií společností Skiper Hoteli došlo z prostředků z úvěru HR/1061, a jednak toho, že kupní cena byla v obou případech výrazně vyšší než tržní hodnota tohoto majetku.

37. Zatímco chorvatská vláda a SZ v Pule tvrdí, že by mělo být možné přezkum tímto způsobem omezit, HS, GR, rakouská vláda a Komise tvrdí opak.

38. Souhlasím s tímto opačným tvrzením stran. Konkrétně souhlasím s Komisí, že vnitrostátní praxe, která výše popsaným způsobem omezuje zkoumání, zda se řízení probíhající před vnitrostátním soudem týká stejných skutků jako předchozí řízení ukončená pravomocným rozhodnutím, je příliš omezující, protože může vést v podstatě k tomu, že předkládající soud nepřihlédne k existenci pravomocného rozhodnutí přijatého v jiném členském státě ohledně stejných skutků.

39. Ačkoli ani znění článku 54 ÚPSD, ani znění článku 50 Listiny neposkytují v tomto ohledu konkrétní vodítka, podle mého názoru tento závěr vyplývá z příslušného kontextu článku 54 ÚPSD, který je tvořen dalšími ustanoveními tohoto nástroje, a je dále potvrzen úvahami uvedenými v čl. 3 odst. 2 SEU⁹, kterými se, jak potvrdil Soudní dvůr, musí výklad článku 54 ÚPSD řídit¹⁰.

⁹ – Toto ustanovení uvádí, že „Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti“. Kurzíva doplněna autorem tohoto stanoviska.

¹⁰ – Rozsudek Kossowski, bod 46.

40. Zaprvé, pokud jde o příslušné souvislosti, článek 57 ÚPSD stanoví pravidla spolupráce mezi příslušnými státními orgány týkající se výměny informací o případné existenci předchozího trestního řízení ukončeného pravomocným rozhodnutím.

41. Přesněji řečeno, čl. 57 odst. 1 ÚPSD ukládá orgánům povinnost vyžádat si, pokud to považují za nutné, související informace od svých protějšků nacházejících se v jiné smluvní straně, pokud mají důvod se domnívat, že obvinění vznesená proti dotyčné osobě se týkají „téhož trestného činu, za který již dotyčná osoba byla druhou smluvní stranou pravomocně odsouzena“. Druhý odstavec téhož ustanovení stanoví povinnost poskytnout vyžádané informace „co nejdříve“ a – což je důležité – přihlídnout k nim „při rozhodování o dalším pokračování řízení“.

42. Vzhledem k obecnému znění tohoto ustanovení z toho vyplývá, že informace, které mohou být vyžádány a které musí být poskytnuty v rámci tohoto mechanismu, mohou mít různou formu. V této souvislosti souhlasím s Komisí, že omezením informací, ke kterým může vnitrostátní soudce přihlídnout, na ty, které jsou obsaženy v konkrétní části procesního aktu, dotčená vnitrostátní praxe vážně omezuje praktický účinek tohoto mechanismu spolupráce. Výše popsaná vnitrostátní praxe by v daném případě při použití tohoto mechanismu za účelem zjištění, zda proti dotčeným osobám (jako jsou GR a HS) bylo v Rakousku pravomocně skončeno trestní řízení, ve skutečnosti zavazovala vnitrostátní soud k tomu, aby přihlédl pouze k informacím uvedeným v konkrétních částech procesních aktů a vyloučil jakékoliv jiné informace, které by tento soud mohl obdržet od rakouských orgánů.

43. Je třeba připomenout, že právo plynoucí ze zásady *ne bis in idem* je základním právem zakotveným v článku 50 Listiny¹¹, jak správně zdůraznila Komise. Konkrétní způsob ověření, zda již bylo vydáno pravomocné rozhodnutí ohledně stejných skutků, musí tedy být vykládán takovým způsobem, aby toto právo bylo účinně chráněno¹².

44. Soudní dvůr dále opakovaně rozhodl, že článek 54 ÚPSD má za cíl vyloučit, aby „někdo na základě toho, že vykonává své právo volného pohybu, byl trestně stíhán za stejný skutek na území více členských států“¹³. Soudní dvůr k tomu dodal, že článek 54 ÚPSD musí být vykládán nejen s ohledem na nutnost zajistit volný pohyb osob, ale také s ohledem na potřebu podporovat předcházení trestné činnosti a boj proti ní¹⁴.

45. Zatímco Soudní dvůr již dříve vymezil určité situace, v nichž nelze uplatnit ochranu poskytovanou zásadou *ne bis in idem*, neboť by to vedlo k beztrestnosti¹⁵, vnitrostátní praxe, jak ji v projednávané věci popsal předkládající soud, může vést ke stejně nežádoucímu opačnému výsledku. Hrozí totiž, že dojde k situaci, kdy ochrana poskytovaná zásadou *ne bis in idem* bude

¹¹ – V tomto smyslu viz také stanovisko generálního advokáta Y. Bota ve věci Mantello (C-261/09, EU:C:2010:501, body 9, 76, 86) v souvislosti s čl. 3 odst. 2 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34). Toto ustanovení stanoví obligatorní důvod pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu, pokud by jeho výkon vedl k porušení zásady *ne bis in idem*.

¹² – Pokud jde o prvek týkající se vnějšího kontextu, poznamenávám, že rámcové rozhodnutí Rady 2009/948/SVV ze dne 30. listopadu 2009 o předcházení kompetenčním sporům při výkonu pravomoci v trestním řízení a jejich řešení (Úř. věst. 2009, L 328, s. 42) nestanoví žádné omezení, pokud jde o formu poskytování informací. Deklarovaným cílem tohoto nástroje je zabránit „pravomocnému rozhodnutí v řízeních ve dvou nebo více členských státech, čímž by byla porušena zásada *ne bis in idem*“, jak je zakotvena v čl. 1 odst. 2 písm. a) rámcového rozhodnutí 2009/948.

¹³ – Rozsudek Kossowski (bod 44 a citovaná judikatura). Viz rovněž rozsudky ze dne 11. února 2003, Gözütok a Brügge (C-187/01 a C-385/01, EU:C:2003:87, dále jen „rozsudek Gözütok a Brügge“, bod 38), a ze dne 10. března 2005, Miraglia (C-469/03, EU:C:2005:156, bod 32, dále jen „rozsudek Miraglia“).

¹⁴ – Tyto dvě potřeby jsou zdůrazněny v čl. 3 odst. 2 SEU citovaném výše v poznámce pod čarou 10. Viz též rozsudek Kossowski, body 46 a 49.

¹⁵ – Jako například situace ve věci Kossowski, kde neproběhlo skutečné vyšetřování, nebo ve věci Miraglia, kde bylo řízení ukončeno pouze proto, že v jiném členském státě probíhalo řízení týkající se stejných skutků. Viz rozsudky Kossowski, body 46 a 49, a Miraglia, bod 33.

odepřena z důvodů, které mají čistě formální povahu, neboť poskytnutí této ochrany bude záviset na právní formě, v níž je informace o předchozím řízení uvedena, a tím i na rozdílných tradicích, které mohou, jak zdůraznily rakouská vláda a Komise, existovat v různých členských státech ohledně způsobu předávání těchto informací. V tomto ohledu Soudní dvůr potvrdil, že článek 54 ÚPSD musí být vykládán s ohledem na jeho předmět a cíl, a nikoliv s ohledem na „procesněprávní nebo čistě formální aspekty, které se ostatně v jednotlivých členských státech mohou lišit“¹⁶.

46. Dále, pokud jde o relevanci odůvodnění daného procesního aktu, Soudní dvůr již dříve zdůraznil, že toto odůvodnění má zásadní význam pro ověření, zda o dotčených skutcích již bylo pravomocně rozhodnuto – což je, jak jsem uvedl, jedna z dvou hlavních zásad pro uplatnění *ne bis in idem*¹⁷.

47. Nevidím žádný důvod, proč by se stejná relevance neměla přikládat odůvodnění takového nebo jiného aktu, pokud jde o posouzení další podmínky pro uplatnění této zásady, která se týká *idem*.

48. Kromě toho nevidím důvod, proč by se takové posouzení mělo nutně zastavit u posouzení odůvodnění s vyloučením informací, které jsou k dispozici z jiných zdrojů. V tomto ohledu, jak již bylo připomenuto v bodě 45 tohoto stanoviska, se forma a obsah různých aktů, které mohou být přijaty v rámci daného trestního řízení, v jednotlivých členských státech liší. Zatímco v některých může být nutné uvést všechny skutky, jichž se trestní řízení týká, ve výrokové části příslušného procesního aktu, v jiných mohou být dané informace uvedeny v odlišných částech těchto aktů, nebo dokonce v jiném aktu, na který lze odkázat.

49. Podotýkám, že chorvatská vláda vysvětlila, že podle chorvatského práva se účinek *res iudicata* uplatní pouze ve vztahu k výrokové části příslušného procesního aktu. V tomto ohledu bych nejprve poznamenal, že zatímco chápání účinků *res iudicata* se může lišit v závislosti na dotčeném právním řádu¹⁸, toto chápání však v žádném případě nemůže mít vliv na výklad zásady *ne bis in idem* zakotvený unijním právem. Zadruhé se může stát, že přihlídnutí pouze k výrokové části jednoduše nebude dostatečné pro pochopení rozsahu samotného aktu, když jsou prvky nezbytné pro tento účel zveřejněny v jiných částech než ve výrokové části. V tomto ohledu rakouská vláda při jednání vysvětlila, že pokud jde o projednávanou věc, přesný rozsah části řízení, které bylo zastaveno SZ Klagenfurt, musí být stanoven na základě různých aktů přijatých v rámci trestního řízení.

50. Povinnost státních orgánů omezit se na posouzení výrokové části příslušných procesních aktů, aniž je jim dán prostor pro zohlednění jiných přístupů k popisu dotčených skutků v trestním řízení, které mohou existovat v jiném členském státě, tak může vést k faktickému

¹⁶ – Rozsudky Gözütok a Brügge, bod 35, a Miraglia, bod 31.

¹⁷ – Jak totiž správně poznamenala rakouská vláda, v rozsudku Kossowski musel Soudní dvůr určit, zda rozhodnutí státního zástupce přijaté po poměrně zjednodušeném zkoumání důkazů lze považovat za „pravomocné“ ve smyslu článku 54 ÚPSD. K tomuto aspektu se podrobněji vrátím v následující části tohoto stanoviska. Nicméně na tomto místě zdůrazňuji, že Soudní dvůr odkázal na odůvodnění takového rozhodnutí jako na primární zdroj informací, který je třeba konzultovat za účelem zjištění, zda rozhodnutí o zastavení řízení bylo vydáno po posouzení ve věci samé (rozsudek Kossowski, body 53 a 54 a výrok). Takové rozhodnutí je, jak podrobněji vysvětlím níže, jednou ze dvou hlavních podmínek, které umožňují považovat rozhodnutí státního zástupce o zastavení řízení za *pravomocné*.

¹⁸ – Soudní dvůr ve věcech týkajících se rozhodnutí unijních soudů rozhodl, že se „překážka [*res iudicata*] týká nejen výroku tohoto [soudního] rozhodnutí a váže se k jeho odůvodnění, které je nezbytnou oporou jeho výroku, a je od něj proto neoddělitelné“ (rozsudek ze dne 19. dubna 2012, Artegoda v. Komise, C-221/10 P, EU:C:2012:216, bod 87 a citovaná judikatura). Viz také rozsudek Tribunálu ze dne 2. března 2022, Fabryki Mebli „Forte“ v. EUIPO – Bog-Fran (Nábytek) (T-1/21, nezveřejněný, EU:T:2022:108, bod 26 a citovaná judikatura).

zbavení ochrany poskytované zásadou *ne bis in idem* pouze z toho důvodu, že toto rozhodnutí bylo přijato v jiném členském státě, kde je praxe odlišná od praxe panující tam, kde je vedeno následné řízení.

51. V tomto ohledu se domnívám, že vnitrostátní soud, jehož úkolem je určit, zda zásada *ne bis in idem* brání před ním projednávanému řízení, musí mít možnost zohlednit všechny dostupné informace týkající se předchozího trestního řízení, které bylo pravomocně skončeno. Dospěl jsem tedy k závěru, že článek 54 ÚPSD musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely uplatnění zásady *ne bis in idem* zakotvené v tomto ustanovení je třeba přihlídnout ke všem relevantním informacím týkajícím se skutků, kterých se týkalo předchozí trestní řízení v jiném členském státě ukončené pravomocným rozhodnutím, a neomezovat se na skutečnosti uvedené v určitých částech procesních aktů přijatých v tomto předchozím řízení, jako jsou návrh obžaloby nebo výroková část rozsudku.

52. Po vyjasnění této otázky bych rád odkázal na obsáhlé připomínky, které účastníci tohoto řízení předložili k otázce, zda se obě sporná řízení týkají skutečně stejných skutků. V tomto ohledu bych chtěl stručně připomenout, že podmínka týkající se *idem* je chápána jako „totožnost podstatných skutečností“ a považuje se za splněnou tehdy, pokud existuje „soubor konkrétních okolností daných událostmi, které jsou v podstatě stejné v rozsahu, v němž se týkají téhož pachatele a jsou vzájemně neoddělitelně spjaty v čase a prostoru“¹⁹.

53. V tomto kontextu se domnívám, že se nelze zaměřit pouze na „klíčové skutečnosti“, na které odkazuje znění otázky, ale spíše na všechny relevantní skutečnosti, které však pro splnění podmínky *idem* musí být totožné, a nikoli pouze podobné²⁰.

54. Po těchto poznámkách se nyní pro úplnost krátce zaměřím na posouzení toho prvku zásady *ne bis in idem*, který se týká existence „pravomocného rozhodnutí“.

2. Rozhodnutí státních zástupců o zastavení řízení

55. V projednávaném řízení se nezdá být sporné, že skutky dotčené pravomocným rozsudkem Landesgericht Klagenfurt (zemský soud v Klagenfurtu) ze dne 3. listopadu 2016 požívají ochrany zákazu dvojího trestního stíhání, jak je zakotvena v článku 54 ÚPSD. Stejná míra shody mezi stranami však zjevně neexistuje, pokud jde o skutky, na které se vztahuje část trestního řízení v Rakousku, které se SZ Klagenfurt rozhodlo zastavit z důvodu nedostatku důkazů. V následující části proto stručně připomenu podmínky, za nichž lze rozhodnutí státního zástupce o zastavení řízení považovat za *pravomocné* pro účely článku 54 ÚPSD.

¹⁹ – Rozsudek bpost, bod 37 a citovaná judikatura. Soudní dvůr tedy mírně přeformuloval dříve používaný test odkazující na „soubor neoddělitelně spojených skutkových okolností v čase, v prostoru, jakož i svým předmětem“ (viz například rozsudek ze dne 18. července 2007, Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, bod 27 a citovaná judikatura).

²⁰ – Rozsudek bpost, bod 36, v němž se uvádí, že „podmínka *idem* vyžaduje, aby skutkové okolnosti byly totožné. Zásada *ne bis in idem* se naopak nepoužije, pokud dotčené skutky nejsou totožné, ale pouze podobné“. Ve stejném smyslu bylo uvedeno, že to je „přirozeně s výhradou, že by mohlo dojít k tomu, že se pozdější řízení bude týkat pouze části skutku (časových, věcných okolností) posuzovaného v předchozím řízení. Je však nutno konstatovat, že v rozsahu, v jakém se obě množiny skutkových okolností skutečně překrývají, musí být v rámci tohoto překrývání dána totožnost“ (stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci bpost, C-117/20, EU:C:2021:680, bod 135).

56. Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že ochrana poskytovaná podle článku 54 ÚPSD je vyvolána nejen pravomocnými soudními rozhodnutími, ale také některými rozhodnutími státních zástupců, přestože byla „přijata bez zásahu soudu a neměla formu rozsudku“²¹.

57. Aby tento právní účinek nastal, musí rozhodnutí o zastavení řízení podle použitelného vnitrostátního práva jednak definitivně bránit dalšímu stíhání pro tytéž skutky a jednak musí být vydáno po rozhodnutí ve věci samé²².

58. Zatímco první podmínka se týká ověření, zda se vnitrostátní právo vztahuje k danému rozhodnutí státního zástupce, které zaručuje, že osoba, jíž se trestní řízení týká, se již nebude znovu zodpovídat z totožných skutků (což se stručně řečeno rovná vnitrostátní záruce *ne bis in idem*)²³, druhá podmínka předpokládá, že rozhodnutí o zastavení řízení bylo přijato po skutečném přezkoumání dostupného souboru důkazů, a to bez jakéhokoliv prvku, který by narušil vzájemnou důvěru členských států v jejich systémy trestního soudnictví²⁴.

59. V daném případě SZ Klagenfurt přijalo rozhodnutí o částečném zastavení řízení na základě § 190 odst. 2 StPO. Není zcela jasné, v jaké podobě bylo toto rozhodnutí vydáno. V této souvislosti je v předkládacím rozhodnutí zmíněno sdělení rakouských orgánů právnímu zástupci GR ze dne 9. ledna 2015, podle něhož se toto částečné zastavení řízení týkalo také HS, BB a CC.

60. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že rozhodnutí přijaté na základě § 190 odst. 2 StPO je podle rakouského práva pravomocné a znamená, že totožné skutky nemohou být předmětem nového řízení. Rakouská vláda tento výklad na jednání potvrdila, přičemž vysvětlila, že přijetím rozhodnutí podle § 190 odst. 2 StPO státní zástupce řízení ukončí, protože dostupné důkazy naznačují, že následné zproštění obžaloby je pravděpodobnější než uznání viny. Tato vláda rovněž vysvětlila, že takové rozhodnutí vyvolává účinek *res iudicata* a brání dalšímu řízení o totožných skutcích.

61. Komise vyjádřila v tomto ohledu pochybnosti a odkázala na § 193 odst. 2 StPO, který zřejmě umožňuje pokračovat v řízení, pokud dotčená osoba nebyla vyslechnuta a nebylo vůči ní uplatněno žádné donucovací opatření, nebo v situaci, kdy se objevily nové důkazy. Vzhledem k nedostatku informací ve spisu se však Komise domnívá, že nelze zaujmout stanovisko k tomu, zda tato možnost brání, či nebrání tomu, aby bylo dotčené rozhodnutí považováno za „pravomocné“ pro účely článku 54 ÚPSD.

62. Stejně jak podotýká Komise, nemohu než odkázat na výše uvedené vyjádření rakouské vlády, které potvrzuje pravomocný charakter rozhodnutí přijatého na základě § 190 odst. 2 StPO, a upozornit předkládající soud na mechanismus spolupráce v článku 57 ÚPSD²⁵. Otázku povahy sporného rozhodnutí je nicméně třeba, a to v každém případě, odlišit od otázky, zda bylo přijato po posouzení ve věci samé. Ze spisu vyplývá, že řízení bylo zastaveno v podstatě pro nedostatek

²¹ – Rozsudek Kossowski, bod 39 a citovaná judikatura. Ke stejnému závěru dospěl i Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) (viz ESLP, 8. července 2019, Mihalache v. Rumunsko, CE:ECHR:2019:0708JUD005401210, body 94 a 95).

²² – Viz rozsudek Kossowski, body 34 a 42 a citovaná judikatura.

²³ – Jak Soudní dvůr poprvé rozhodl v rozsudku ze dne 22. prosince 2008, Turanský (C-491/07, EU:C:2008:768, body 35 a 36). Viz také rozsudky ze dne 5. června 2014, M (C-398/12, EU:C:2014:1057, dále jen „rozsudek M“, body 31 a 32), a Kossowski, bod 35.

²⁴ – Které se může uskutečnit při absenci „důkladného šetření“, jak je popsáno v okolnostech případu, který vedl k rozsudku Kossowski, body 48 až 53. Podobně se ochrana poskytovaná zásadou *ne bis in idem* neuplatní, pokud bylo rozhodnutí o zastavení trestního řízení přijato z důvodu, že trestní stíhání bylo zahájeno v jiném členském státě (viz rozsudek Miraglia, body 30 až 33).

²⁵ – Podotýkám, že Soudní dvůr ve věci M dospěl k závěru, že možnost obnovy řízení na základě nových důkazů, jak ji stanoví belgické právo, nemá vliv na pravomocný charakter usnesení o zastavení trestního stíhání, kterým belgický soud rozhodl o nezahájení soudního řízení vůči osobě dotčené trestním řízením (rozsudek M, body 38 až 40). Poznámávám, že rozhodnutí přijaté na základě § 190 StPO je zřejmě předmětem sporu také v probíhající věci C-147/22, Kőzponti Nyomozó Főügyészség.

důkazů svědčících o trestné činnosti. Vzhledem k absenci podrobnějších informací nepovažují za možné poskytnout předkládajícímu soudu další vodítka nad rámec již výše uvedených klíčových prvků judikatury Soudního dvora, které objasňují podmínky, za nichž může rozhodnutí státního zástupce o zastavení řízení vyvolat ochranu poskytovanou zásadou *ne bis in idem*.

V. Závěry

63. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl županijskom sudu u Puli-Pola (župní soud v Pule, Chorvatsko) takto:

„Článek 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích

je třeba vykládat v tom smyslu, že

pro účely uplatnění zásady *ne bis in idem* zakotvené v tomto ustanovení je třeba přihlédnout ke všem relevantním informacím týkajícím se skutků, kterých se týkalo předchozí trestní řízení v jiném členském státě ukončené pravomocným rozhodnutím, a neomezovat se na skutečnosti uvedené v určitých částech procesních aktů přijatých v tomto předchozím řízení, jako jsou návrh obžaloby nebo výroková část rozsudku.“